

MOTS DE CLOENDA

JAUME SOBREQÜÉS I CALLICÓ¹

President de la Societat Catalana d'Estudis Històrics

No seria comprensible que, en aquesta sessió de clausura del Congrés dedicat a evocar la persona i l'obra de Ramon d'Abadal i de Vinyals —un dels grans colossos de la historiografia catalana i europea del segle xx—, jo, que en vaig ser secretari científic en els darrers cinc anys de la seva vida, no digués quatre mots sobre l'Abadal historiador. Tant més quan m'ha correspost la responsabilitat de col·laborar activament en l'organització del simposi.

Les meves paraules es fonamenten, no en l'exegesi impersonal —bé que rigorosa—, que molts ponents han fet de les diverses aportacions de les obres d'Abadal, sinó en una valoració més àmplia del que va representar la seva feina d'historiador. L'exegesi fa d'Abadal un excel·lent erudit. No és ni just ni contribueix a fer d'ell, abans que tot, un historiador. Perquè, com convindreu amb mi, no és el mateix ser un erudit que ser un historiador.

Un autèntic historiador utilitza l'erudició només com un instrument que ajuda a tenir, d'un determinat període històric, una visió d'abast més inclusiva. Si, a més, l'obra d'Abadal, no abasta únicament un *període*, sinó la gairebé totalitat de la història catalana, com hem procurat —amb els amics Gaspar Feliu i Josep M. Salrach— que els ponents del Congrés en deixessin un més o menys explícit testimoniatge en les valuoses anàlisis que ens han ofert, l'exigència de deixar constància que Abadal va ser un autèntic historiador és fa encara més obligada.

1. jsobreques@editorialbase.com

JAUME SOBREQÜÉS I CALLICÓ

Presentar Abadal només com el primer gran historiador català del món carolingi i del que es refereix als orígens i formació de Catalunya —que ho va ser— resulta una anàlisi incompleta de la seva magna i plural tasca com a historiador. Abadal va oferir una visió global del passat català, i la seva contribució, en aquest aspecte, transforma la seva erudició en una indubtable contribució al coneixement sobre els trets fonamentals per comprendre la realitat històrica de Catalunya al llarg dels segles, i aporta, també, dades per a la comprensió íntegra de la Catalunya d'avui.

És habitual, quan hom fa la valoració de l'obra d'un historiador, cercar una manera fàcil i ràpida de definir-lo en una única paraula o concepte. Així, Ferran Soldevila i Antoni Rovira i Virgili són historiadors *romàntics*, i Pierre Vilar és un historiador *marxista*. Quina bestiesa, i, sobretot, quina injustícia...! Com ho és restringir l'obra d'Abadal com la pròpia d'un medievalista de l'alta edat mitjana, o com la d'un erudit del món carolingi. Que la seva obra, en aquests aspectes, sigui no solament la més rellevant, sinó, també, la que fa d'ell un estudiós de primera magnitud, no treu que aquesta definició no resulti limitativa, i, per tant, insuficient i pobre.

L'obra d'Abadal s'ha de contemplar en la seva totalitat. En vaig tenir la certesa irrefutable quan, fa cinquanta anys mal comptats, vaig haver de fer la seva bibliografia per ser inclosa en l'obra que vaig preparar, en el llibre *Dels visigots als catalans* (1973), que aplegava diversos estudis seus sobre el període descrit en el títol, que vaig donar a l'obra.

Si algú ha fet l'exercici de posar els ulls, no solament en la relació dels títols dels estudis inclosos al llibre, sinó també del seu contingut, s'adonarà de l'abast i pluralitat de l'interès d'Abadal per un passat català que abasta des dels remots segles de la prehistòria, passant pel món visigòtic, romà, de la baixa edat mitjana fins al món contemporani. Fantàstic!

Què explica l'anàlisi d'aquesta bibliografia a l'hora de cercar una valoració sencera de l'obra històrica d'Abadal?

Per a qui vulgui veure-ho i tingui un esperit obert, allunyat d'apriorismes simplificadors, la pluralitat dels estudis d'Abadal ofereix trets ben palesos, i, polièdrics, quant a les cares que presenta, sempre, però, formant un cos compacte unificat.

La seva obra té elements propis d'un historiador positiva i racionalista, però també ofereix una tipologia marxista, positivista i nacionalista i romàntica. Presenta caràcters propis de la història política, social, institucional, econòmica,

cultural, biogràfica i local. Molts i molts anys abans que hom *posés de moda* la dita història total —que no seguí, però, cap dels seus apòstols—, Abadal, més que gairebé cap altre historiador català —amb l'excepció, en certa manera, de Jaume Vicens i Vives— va practicar aquesta dita història total, i va fer-ho sense cercar cap definició al seu quefer com a historiador.

A més, la seva feina va ser la pròpia d'un estudiós compromès amb el seu passat, esdevingut present al llarg de la seva vida. No li va caldre fer cap manifestació explícita de *patriotisme* per haver contribuït a la defensa d'uns valors culturals i polítics sostinguts amb fermesa durant els difícils anys del franquisme. El seu testimoniatge implícit —també, en ocasions, prou manifestat— va ajudar a la defensa dels trets identitaris del país. Tota la seva obra n'és un testimoni irrefutable, que va ser exercit des dels coneixements i les experiències viscudes arreu d'Espanya, de la seva casa del carrer Casp de Barcelona, i de la casa pairal del Pradell. Lluny, doncs, del món acadèmic, però dins, també, des d'algunes institucions que, com l'Institut d'Estudis Catalans, varen contribuir a preservar determinats trets identitaris nacionalistes, sempre allunyats de l'oficialitat política del règim franquista.

Va ser, Ramon d'Abadal i de Vinyals, un home obert al món i a la realitat política que travessava el país. Sobre els darrers cinc anys de la seva vida, en puc donar un testimoniatge personal irrefutable.